

Oponentský posudok habilitačnej práce Ing. arch. Alexandra Schleichera, PhD.

FENOMÉN MÚZEA – VÝVOJ A SMEROVANIE

Múzeum je fenoménom architektúry 20. storočia, manifestáciou trojjedinečnosti moderny, umenia a architektúry a dôkazom sunáležitosti tvorivej synergie umelcov a architektov, architektúry a umenia. Skúmanie fenoménu múzea je tak výsostne architektonická téma teórie, kritiky a histórie modernej architektúry. Preto som so záujmom prijal možnosť zoznámiť sa s autorskou interpretáciou tohto fenoménu z pozície našich pedagogicko-teoretických aj architektonicko-praktických súradníc skúmania.

Predkladaná habilitačná práca by mala podľa úvodu autora odpovedať na ním kladené otázky: Čo to vlastne múzeum je? Čo tvorí tú pravú esenciu múzejnej stavby? Čo robí stavbu múzea dobrým múzeom? Kam bude smerovať ďalší vývoj múzea? Prostriedkom na prezentovanie pohľadu habilitanta na široko skúmanú problematiku je päť kapitol - o pojme múzea (13 strán), o historickej časovej osi múzeí - vznik, historický vývoj a genéza (41 strán), o súčasnom múzeu (45 strán), o budúcom múzeu (15 strán) a viziách múzea v študentských konceptoch (11 strán). Z tejto objemovej štruktúry písania habilitanta je zrejmé, že muzeologická historiografia vývoja zaberá až 43% priestoru práce, čo je oproti 57% textu opisu súčasnosti a príkladov smerovania v študentských projektoch neprimerané, ak chceme skúmať tento fenomén z architektonickej pozície. Zvolená chronologická a rešeršujúca štruktúra práce s výberovým opisom súčasného, budúceho a študentského je v predkladanej habilitačnej práci zložitá, neprehľadná a nevyvážená. Prvé dve kapitoly, ktoré sú umelecko-historickou antológiou a typologickým exkurzom, by mali pre architektov skôr rámcovať úvod do problematiky a definovať skúmaný fenomén. Problémovým aspektom habilitantovej práce je absencia architektonickej interpretácie historických a kulturologických súvislostí moderny, ako aj nesúladi prevzatého historického muzeálneho datovania „neomuzeálneho obdobia - od konca II. svetovej vojny do druhej polovice 20. storočia“ a „súčasného muzeálneho obdobia - od 90. rokov 20. storočia do súčasnosti“, ktoré je v konflikte s oveľa komplexnejším

a zaužívaným architektonickým datovaním obdobia modernej architektúry. Opis posledného dvadsaťročia je pre skúmanú tému nereprezentatívny a nedostatočný. Tým sa pre prácu rozpadá najpodstatnejšia a najzaujímavejšia rozprava o súčasnom a budúcom múzeu, ktorú treba analyticky hodnotiť mimo habilitantovej hranice posledných dvoch dekád, ale v rámci problematiky a komplexnosti celej modernej architektúry 20. storočia. Iba rezová komparatívna rozprava o architektúrach múzeí 2. polovice 20. storočia môže umožniť kritické nastavenie hodnotiacich parametrov. Predkladaný zoznam je nereprezentatívny, bez rozoznatel'ných argumentov výberových kritérií. Neodpušiteľným nedostatkom habilitantovej práce je zásadná absencia fenoménu Dedečkovej SNG, ktorá naplňa všetky hodnotové atribúty zaradenia tejto architektúry medzi svetové fenomény muzeálnej architektúry. Habilitantov lokálny príklad modernej galériijnej architektúry - Galéria Nedbalka - tak v kontexte ostatných príkladov vyznieva neprimerane a potvrdzuje celkový nepremyslený konštrukt predkladanej práce. Vyčlenenie chápania problematiky dnešného múzea ako architektonického objektu mimo uvažovania o múzeu ako urbanistického fenoménu v práci takisto absentuje. Takzvaný „Bilbao efekt“, ale aj reštrukturalizácia mestských štvrtí na „múzejné míle“, „susedstvá“ a galérijné „bloky“, ktoré sú charakteristické pre dnešné „generické“ mestá ako New York, Peking, Los Angeles... ale aj okolité stredoeurópske mestá ako Berlín, Viedeň alebo Mníchov, by určite mali byť zahrnuté do obsahu skúmaného fenoménu. Dôležitým, významným a nepovšimnutým architektonickým faktorom skúmaného problému múzea sú aj „mraky“ digitálneho prostredia múzeí, ktoré dnes v projektoch virtuálnych múzeí zásadným spôsobom menia existujúcu architektonickú typológiu múzea, ale aj logistiku muzeálnych inštitúcií. Kapitola piatich vízií múzea v študentských projektoch síce predstavuje pravdepodobne habilitantovu pedagogickú implikáciu výskumu, avšak bez vysvetľujúcej metodológie architektonického navrhovania, ktorá by v akademickom zadaní mala byť prítomná a aj v prípade diplomových projektov nielen supľujúca podmienky reálnej praxe. Preto pre oponenta najzaujímavejšou časťou práce je záver, hoci stručný, v ktorom sa autorovi darí formulovať tézy, ktoré by mohli posúvať habilitantovu skúmanú problematiku do súčasnej kritickej reči architektúry a urbanizmu. Pohľady na múzeá ako priestory kvalitatívne nových

vzťahov by mohli byť potenciálnymi tézami autorského plnohodnotného a originálneho špekulovania o fenoméne moderného múzea, v ktorom by sa naplnili nielen moje nezávislé oponentské očakávania od zaujímavého, umelecko-architektonického predmetu habilitačnej práce, ale v nich by sa určite našli aj zreteľne formulované odpovede na autorove iniciačné otázky úvodného habilitačného scenára.

Na základe predloženej habilitačnej práce odporúčam nevymenovať uchádzača za docenta v odbore 5.1.1. Architektúra a urbanizmus.

marec – máj 2014

Prof. akad. arch. Imrich Vaško
vedúci Ateliéru architektúry III
Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Prahe
vasko@vsup.cz
www.vsup.cz
www.eabiennial.com